

Sygn. akt V U 667/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2022 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Agnieszka Leżańska

Protokolant: st. sekr. sądowy Alicja Jesion

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2022 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku M. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do niezrealizowanego świadczenia

na skutek odwołania M. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia (...) r. sygn.: (...)

oddala odwołanie.

sygn. akt VU 667/22

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia (...) r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił skarżącemu M. M. prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłym w dniu (...) r. S. M. .

W dniu (...) M. M. wniósł odwołanie od powyższej decyzji podnosząc, iż zmarły S. M. był jego bratem, którym skarżący się opiekował i ponosił koszty finansowe związane z jego utrzymaniem.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy poczynił następujące ustalenia faktyczne:

zmarły w dniu (...) r. S. M. był uprawniony do emerytury, którą organ rentowy przyznał mu mocą decyzji z dnia (...) roku w kwocie 820,77 złotych brutto miesięcznie, ostatnio w kwocie 950,00 złotych miesięcznie (dowód: decyzja ZUS k-9-10 akt ZUS, zeznania M. M. k-18v.).

W dniu (...) S. M. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do dodatku pielęgnacyjnego (dowód: wniosek k-18-19 akt ZUS). Decyzją z dnia (...) organ rentowy ustalił, iż S. M. jest niezdolny do samodzielnej egzystencji i przyznał S. M. prawo do dodatku pielęgnacyjnego od dnia (...) roku do dnia (...) roku. W decyzji tej zaznaczono, że za okres od (...) r.

przysługuje mu wyrównanie w kwocie 2.269,32 złote, które zostanie wypłacone razem z emeryturą za miesiąc październik 2022 roku w kwocie 1.310,60 złotych (dowód: decyzja

ZUS z dnia (...). k-4 akt ZUS). Organ rentowy wskazał w decyzji, iż od dnia (...) emerytura S. M. wynosić będzie 1.554,16 złotych brutto miesięcznie (dowód: decyzja ZUS z dnia 28.09.2022 roku k-22-23 akt ZUS). S. M. nie odebrał przyznanego mu świadczenia (okoliczność bezsporna).

W dniu (...) S. M. złożył w ZUS wniosek o świadczenie uzupełniające i świadczenie to zostało mu przyznane mocą decyzji ZUS z dnia (...) na okres od dnia (...) r. do dnia (...) roku. W decyzji tej zaznaczono, że za okres od (...) r. przysługuje mu wyrównanie w kwocie 1.500,00

złotych, które zostanie wypłacone razem z emeryturą za miesiąc październik 2022 roku

(dowód: decyzja ZUS z dnia (...). k-4 akt ZUS). S. M. nie odebrał przyznanego mu świadczenia (okoliczność bezsporna).

S. M. był kawalerem i nie miał dzieci, przed śmiercią chorował i wymagał całodobowej opieki, którą sprawował jego brat M. M.. Skarżący partycypował także w kosztach związanych z utrzymaniem brata, albowiem S. M. palił papierosy i przeznaczał na ten cel 400,00 złotych miesięcznie, kwota emerytury nie wystarczała mu na utrzymanie. S. M. mieszkał w domu jednorodzinnym, który był jego własnością

(dowód: zeznania M. M. k-18 00:01 :38 i dalej).

W dniu (...) roku M. M. złożył wniosek do ZUS o wypłatę niezrealizowanego świadczenia po zmarłym bracie S. M. w postaci świadczenia uzupełniającego i dodatku pielęgnacyjnego za trzy miesiące: lipiec, sierpień i wrzesień 2022 roku oraz emerytury za miesiąc październik 2022 roku (dowód: wniosek skarżącego k-26-30 akt ZUS).

Zaskarżoną decyzją z dnia (...) r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił skarżącemu M. M. prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłym w dniu (...) r. S. M. (dowód:

decyzja ZUS k-32 akt ZUS).

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i zważył, co następuje:

odwołanie jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu, albowiem organ rentowy wydał trafną decyzję.

Odnosząc się do odmowy przez organ rentowy wypłaty skarżącemu emerytury oraz dodatku pielęgnacyjnego, należnego jego bratu S. M. wskazać należy, iż zgodnie z treścią art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych emeryturach i rentach z FUS, w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa

domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

Do niezrealizowanych świadczeń należnych zmarłemu w świetle art. 136 ust. 1 ww. ustawy uprawnione są więc trzy kategorie osób:

- małżonek i dzieci, z którymi osoba zmarła prowadziła wspólne gospodarstwo domowe; - małżonek i dzieci, z którymi osoba zmarła nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego;
- inni członkowie rodziny uprawnieni do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała osoba zmarła.

W niniejszej sprawie niespornym jest, że S. M. był osobą samotną, z krewnych pozostał tylko brat M. M., który zaliczony mógłby zostać do III kategorii uprawnionych pod warunkiem spełnienia przesłanki pozostawania przez zmarłego na jego utrzymaniu.

Przepisy ustawy FUS nie zawierają definicji pojęcia „pozostawania zmarłego na utrzymywaniu” użytego w jej art. 136 ust. 1 - jako kryterium przyznania niezrealizowanego przez uprawnionego ubezpieczonego świadczenia członkowi rodziny, który nie jest ani małżonkiem lub dzieckiem zmarłego, nie spełnia warunków do przyznania po nim renty rodzinnej - i że pojęcie to nie jest tożsame z pojęciem „przyczyniania się do utrzymania”. Przywołana na wstępie ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych rozróżnia pojęcie przyczyniania się do utrzymania i pozostawania na utrzymaniu. I tak w art. 71 pkt 1 ustawy a dotyczącym ustalania prawa do renty rodzinnej dla rodziców, wystarczającym kryterium więzi ekonomicznej wskazuje się przyczynienie się zmarłego do ich utrzymania. Z kolei przepis art. 136 ust. 1 tej ustawy - regulujący kwestie uprawnień do niezrealizowanego świadczenia dla osób nie zaliczających się do I bądź II kategorii uprawnionych - wymaga, by zmarły pozostawał na utrzymaniu tych osób. Zarówno wykładnia literalna jak i systemowa przytoczonego wyżej przepisu prawa wskazuje, że użyte w nim określenie „pozostawanie na utrzymaniu” nie jest równoznaczne i nie może być traktowane zamiennie z pojęciem „przyczyniania się do utrzymania”. Analogiczny pogląd prawny wyraził już Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 stycznia 1997

r. w sprawie III AUa 166/96. Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych rok 1997 r. Nr 11-12, poz. 47, na gruncie przepisów art. 104 ust. 1 i art. 42 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. z 1982 r. Nr 40, poz. 267 ze zm.), mających niemal identyczną treść normatywną, jak wskazane wcześniej przepisy art. 136 ust. 1 i art. 71 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (zob. również uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 2 października 2007 r., III AUa 560/07,

zob. także K. A., M. B., B. S., Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz (komentarz do art. 136 i 71), ABC, 2009 r., wyd. III). Bycie na utrzymaniu (w rozumieniu art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej), w ocenie Sądu Okręgowego, odnieść należy do sytuacji, w której środki utrzymania zapewnia wyłącznie inna osoba. Partycypowanie w kosztach utrzymania, opieka, pomoc okazywana przez osoby spokrewnione może co najwyżej być uznana za przyczynianie się do utrzymania w rozumieniu art. 71 ustawy FUS, nie odpowiada natomiast definicji pozostawania na utrzymywaniu, na co słusznie wskazał organ rentowy. Przepisy ubezpieczeniowe - w tym wypadku ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - mają charakter bezwzględnie obowiązujących, wykładane muszą być ściśle, co oznacza, że wszelka interpretacja rozszerzająca jest niedopuszczalna.

Wbrew stanowisku skarżącego, nie można uznać, że zmarły S. M. pozostawał na utrzymaniu wnioskodawcy. Zmarły, co jest okolicznością niesporną, uprawniony był do emerytury w wysokości 950,00 zł. Nie jest to oczywiście kwota wysoka, jednakże nie można stracić z pola widzenia faktu, iż znaczną jej część S. M., według twierdzeń skarżącego, przeznaczał na zakup papierosów,

W tym miejscu podkreślić należy, iż zgodnie z treścią treści art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne, co oznacza, iż strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne (art. 232 k.p.c.). Sąd pouczył skarżącego o treści powyższych przepisów i udzielił stosownego terminu na złożenie wniosków dowodowych na potwierdzenie podnoszonych przez skarżącego okoliczności (k-7,13), jednakże skarżący z powyższego uprawnienia nie skorzystał. M. M. przesłuchiwany w charakterze strony wskazał jedynie, iż robił zakupy spożywcze dla brata, zakupił mu piżamę do szpitala, raz na kwartał przekazywał mu kwotę 400 złotych na opłatę podatku. Skarżący wskazał także, że zakupił bratu piec do domu za kwotę 6.000 złotych, jednakże powyższe okoliczności nie znajdują potwierdzenia w żadnych obiektywnych dowodach.

Tymczasem świadczenie pomocy, a nawet opieki nie wchodzi w zakres pojęcia

„pozostawania na utrzymaniu”, które ma ściśle materialne znaczenie, a jego miarą jest zapewnienie środków pieniężnych koniecznych do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb osoby pozostającej na utrzymaniu. Jak bowiem wskazał w wyroku z dnia 24 kwietnia 2013 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (III AUa

1439/12, legalis) świadczenie doraźnej pomocy, a nawet opieki nie wchodzi w zakres pojęcia

, pozostawanie na utrzymaniu”. Pojęcie to bowiem ma ściśle materialne znaczenie, a miarą jego jest zapewnienie środków pieniężnych koniecznych do zaspokojenia

„usprawiedliwionych potrzeb” osoby będącej na utrzymaniu. Świadczenie więc zwyczajowo przyjętej pomocy w postaci nawet kupowania okresowo żywności nie wyczerpuje pojęcia” dostarczanie środków utrzymania”.

Dlatego też, reasumując powyższe rozważania stwierdzić należy, iż skarżący nie wykazał w żadnym razie, aby zmarły brat S. M. pozostawał na jego utrzymaniu w rozumieniu art. 136 ustawy, co czyni rozstrzygnięcie organu rentowego prawidłowym.

Odnosząc się natomiast do kwestii odmowy wypłaty na rzecz skarżącego świadczenia uzupełniającego wskazać należy, iż przepis art. 136 ust. 1 reguluje wyłącznie wypłatę niezrealizowanych świadczeń określonych tą ustawą. Oczywiście jest, że świadczenie uzupełniające do nich nie należy. Świadczenie uzupełniające wynika bowiem z ustawy z dnia

3 1 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz.U. z 2019 r. poz. 1622). Zgodnie z treścią art. 1 ustawa określa warunki nabywania prawa, tryb przyznawania oraz zasady wypłacania i finansowania świadczenia dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, zwanego dalej „świadczeniem uzupełniającym”.

Poza sporem jest, iż S. M. złożył wniosek o świadczenie uzupełniające w dniu (...) i świadczenie to zostało mu przyznane mocą decyzji ZUS z dnia (...) na okres od dnia (...) r. do dnia (...) roku, przed wypłatą tego świadczenia, S. M. zmarł. Jak wskazano powyżej wypłatę przyznanego i niezrealizowanego świadczenia wymienionego w ustawie o emeryturach i rentach z FUS reguluje art. 136 tej ustawy. Świadczenie uzupełniające nie jest wymienione w tej ustawie i dlatego należy poszukać podstawy prawnej dla jego wypłaty (po śmierci uprawnionego) w ustawie, która reguluje to świadczenie. Ustawa o świadczeniu uzupełniającym nie reguluje wszystkich kwestii, w tym kwestii wypłaty niezrealizowanego świadczenia. Art. 7 ust. 1 pkt 1 stanowi bowiem, że w sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie, dotyczących postępowania w sprawie świadczenia uzupełniającego, wypłaty tego świadczenia oraz wydawania orzeczeń, o których mowa w art. 2 ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z wyjątkiem art. 136 tej ustawy. Powyższe wyłączenie jasno precyzuje, że świadczenia uzupełniającego należnego do dnia śmierci nie wypłaca się innym osobom. Ustawodawca nie przewidział więc możliwości przejścia uprawnień do świadczenia uzupełniającego w przypadku niezrealizowania wypłaty tego świadczenia z uwagi na śmierć osoby uprawnionej (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 lipca 2021 r., III AUa 2162/20, legalis). Na ocenę powyższej okoliczności w żaden sposób nie może wpłynąć fakt sprawowania przez skarżącego opieki nad chorym bratem i partycypowania w kosztach jego utrzymania.

Dlatego też Sąd Okręgowy stwierdza, iż decyzja organu rentowego jest prawidłowa, zaś odwołanie podlega oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.